

Terminografia adaptada a les necessitats del traductor: la plataforma col·laborativa Humanterm en l'entorn Tiki Wiki

Introducció

Si optem per obrir la porta de la terminologia que s'adapta millor a les necessitats del traductor entrem en un món de recursos en què actualment la tecnologia desenvolupa un paper primordial.

La metodologia de treball del traductor s'ha anat adaptant a les tecnologies d'accés i recopilació de la informació. Els recursos tradicionals o habituals fins fa pocs anys (lèxic, glossari, thesaurus, diccionari, etc.) han evolucionat amb la digitalització (recursos electrònics: discos òptics o accés en línia), han donat lloc a eines i recursos més específics (bancs de dades terminològiques, extractors terminològics, alineadors textuais, memòries de traducció, gestors de terminologia o estacions de treball terminològic, bancs textuais o corpus, plataformes de traducció en línia, etc.) o s'han transformat en recursos menys voluminosos, de temàtica més específica (bancs de coneixement especialitzat) i orientats a la col·laboració, el debat, els suggeriments o les recomanacions terminològiques (terminologia en núvol: plataforma col·laborativa).

Presentació de la plataforma col·laborativa Humanterm

La plataforma Humanterm que presentem aquí forma part d'un projecte de recerca, d'un any de durada (2012-2013), dut a terme per un equip de sis docents i dues alumnes del grau de Traducció i Comunicació Intercultural de la Universitat Europea, campus de Villaviciosa de Odón (Madrid).

Si bé l'origen d'aquesta plataforma surgeix de la idea de donar suport als nostres alumnes de traducció que solen fer pràctiques en organitzacions no governamentals, també es podria aplicar perfectament a qualsevol altra situació o àmbit de treball. En efecte, la manca de recursos en certs àmbits especialitzats en què la llengua d'arribada és el castellà (ciència i tecnologia, entre molts d'altres) i la inexistència d'un portal de terminologia on anar a buscar respostes en cas de dubtes i dificultats (validació terminològica), ens fan aportar el nostre granet de sorra amb propostes col·laboratives i d'intercanvi d'informació extrapolables a qualsevol fòrum de traducció especialitzada.

A partir de textos originals en castellà i de l'àmbit humanitari, extrets de revistes, llocs web i memòries de pràctiques de traducció en organitzacions no governamentals, es va constituir un primer corpus de referència que a poc a poc va anar agafant la seva forma definitiva, és a dir, tres-cents trenta entrades en castellà (unitats de significació general i unitats de significació especialitzada). Els criteris d'extracció i selecció van ser l'opacitat, la indispensabilitat i la traducció difícil o enganyosa. L'extracció es va fer manualment, malgrat haver fet alguna prova amb l'extractor automàtic TermoStat Web 3.0 de la Universitat de Montreal (Canadà).

Glossari amb enfocament terminològic

En l'àmbit de la traducció professional, el factor temps és decisiu a l'hora d'elaborar recursos i s'en-

tén que l'opció més ràpida sigui la llista d'equivalències o el recurs a la memòria de traducció amb el gestor terminològic que hi està associat. El criticat glossari en cercles acadèmics, especialment universitaris, perd la seva condició de «germà pobre del diccionari» i deixa de ser un «recurs poc valorat» en l'àmbit de la traducció professional, sobretot si, a més de la llista d'equivalències, proposa un enfocament terminològic: domini, context, suport conceptual, observacions i fonts. Aplicat a l'àmbit docent (llicenciatures, graus o màsters de traducció), és el que anomenem el *diccionari de classe* (eina de l'aula taller de traducció que incorpora al glossari elements clau de la fitxa de buidatge).

En ambdós casos sempre hi ha la possibilitat que, abans de fer la traducció pròpiament dita, el traductor remeti el seu glossari al proveïdor de serveis perquè en validi la terminologia.

Model de fitxa terminològica o fitxa de buidatge

La fitxa terminològica o de buidatge és probablement la font d'informació més útil, precisa i rigorosa de què pot disposar un professional de les indústries de la llengua o la comunicació plurilingüe. Sobretot si aquesta fitxa s'ofereix en versió completa, amb tots els apartats susceptibles d'interessar a aquest tipus de professional.

Per la seva complexitat i laboriositat pot ser que s'apliqui més a la terminologia pròpiament dita i no tant a la seva vessant aplicada a la traducció professional, una activitat que depèn massa de terminis de lliurament curts.

Tot i això, si pretenem crear una plataforma col·laborativa, una àgora virtual que fomenti l'intercanvi d'idees, propostes, recomanacions i suggeriments terminològics, i que funcioni de manera col·lectiva en el si d'una associació, agrupació o fòrum de discussió, aleshores la fitxa de buidatge pot trobar-hi el seu espai.

A continuació detallem els apartats de què consten les fitxes de buidatge monolingües i plurilingües de la plataforma Humanterm:

a) Apartats de la fitxa de buidatge monolingüe (ES) utilitzada en la plataforma col·laborativa Humanterm (àmbit humanitari):

- Categoria gramatical.
- Domini, àrea o àmbit.
- Context i font corresponent.
- Definició i font corresponent.
- Notes o observacions i font corresponent.
- Possibles sinònims o antònims i fonts corresponents.

- Possibles sinònims o antònims i fonts corresponents.

En realitat, s'ha creat una fitxa de buidatge per idioma. Hi havia la possibilitat de crear una fitxa bilingüe, però no s'ajustava al nostre projecte plurilingüe. A més, pel contingut, tampoc no es podia crear una fitxa plurilingüe pròpiament dita. (Per a l'accés a les fitxes plurilingües, vegeu el menú de la plataforma —globus terraquí verd— *All languages*.)

Model de plataforma

Amb la finalitat de donar cabuda a la terminologia d'un àmbit tan inabastable com l'humanitari, es va idear una plataforma fàcil d'utilitzar, que permetés treballar en núvol, sense els condicionants del banc de dades terminològiques (profusió d'àmbits, de volum i de combinacions lingüístiques), ni del gestor terminològic (profusió de marques i versions).

Meeting on Computer-Assisted Translation and Terminology (JIAM-CATT), que a diferència de Humanterm només utilitza el sistema Tiki Wiki com a plataforma de gestió de recursos, intercanvi d'idees, fòrums i notícies, però no com a glossari o banc de dades terminològiques d'una àrea determinada.

Accés a la plataforma

Per accedir a la plataforma col·laborativa Humanterm n'hi ha prou amb clicar l'enllaç <http://www.humantermuem.es/tiki-index.php>. Aquest accés és de consulta simple. Per poder col·laborar-hi, l'usuari interessat s'ha de registrar (permisos de registre i accés). Després de l'autorització pertinent dels administradors, l'usuari pot afegir-hi termes nous i participar en els fòrums de discussió (modificació, rectificació, ampliació, recomanació, etc). Com

Els apartats o camps òbviament poden variar segons la temàtica de què es vulgui tractar. Fins i tot s'hi podria incloure una il·lustració si la temàtica ho requerís («val més una imatge que mil paraules»).

b) Apartats de la fitxa de buidatge d'accés plurilingüe (EN, FR, CH i RU):

- Categoria gramatical.
- Notes o observacions i fonts corresponents.

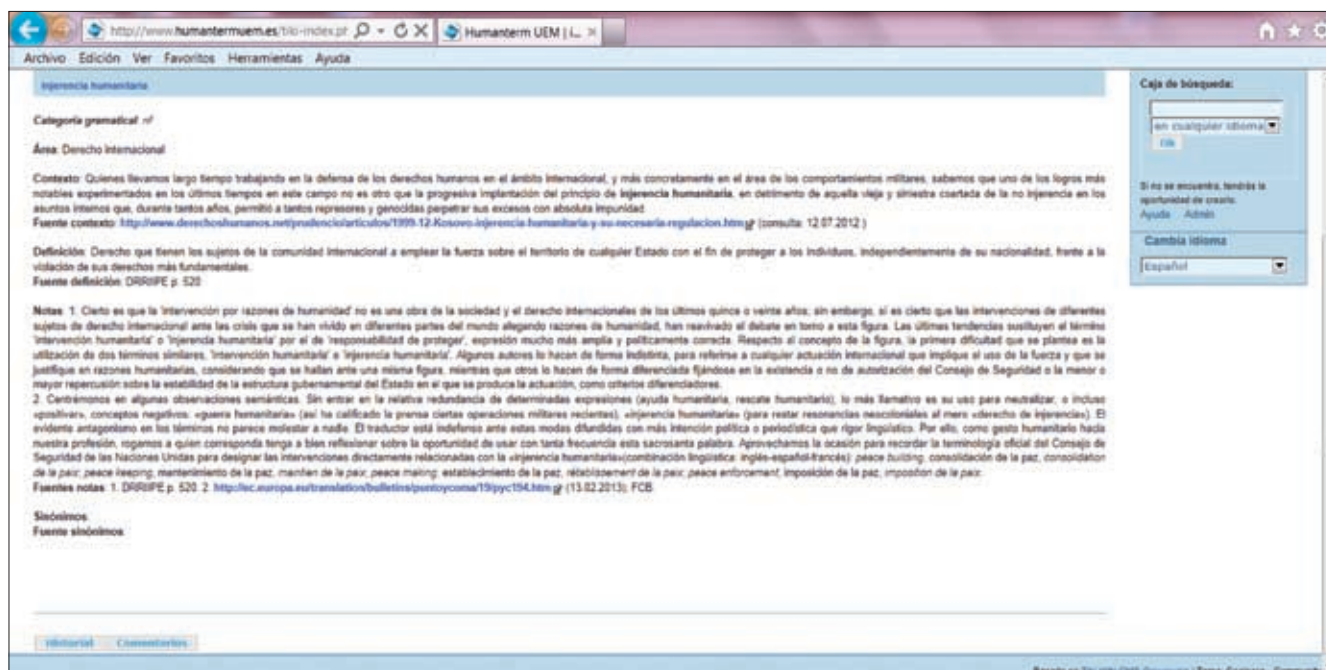
Del desenvolupament i la implementació del sistema informàtic de codi obert Tiki Wiki, se'n va encarregar un informàtic col·laborador de la Universitat a partir d'un sistema de gestió de continguts i de col·laboració (Tiki Wiki CMS Groupware) que permet crear tot tipus d'aplicacions, pàgines i llocs web, portals, intranet i extranet.

Com a precedent més proper podem citar la Joint Inter-Agency

a «usuari registrat» pot afegir contingut, però no eliminar-ne, i com a «usuari editor», pot afegir i eliminar contingut. Els drets d'administració queden reservats als responsables del projecte.

Ús de la plataforma

Per tal d'adaptar-se a les necessitats del traductor en general, l'ordre dels termes és alfabètic (enfocament

semasiològic) i no analògic (sistema de conceptes), encara que aquest element diferenciador entre la lexicologia (orientació semasiològica) i la terminologia (orientació onomasiològica) es fa cada vegada més difús en plena era digital i el debat queda tancat si entrem per la porta de la lingüística i incorporem la transversalitat disciplinària al treball terminològic.

De maneig fàcil, ús senzill i àgil, aquesta plataforma pot servir de model a qualsevol projecte terminogràfic monolingüe, bilingüe o plurilingüe.

La cerca terminològica dins de la base de dades es pot fer des de la «caixa de cerca» o per l'ordre alfabètic.

La primera opció de cerca és més exacta i ràpida, tot i que la segona permet una visió global de la terminologia de cadascuna de les lletres de l'alfabet.

Com que no és un sistema concebut únicament i exclusivament per allotjar una plataforma terminològica, el sistema de cerca té limitacions de tipus ortotipogràfic, uns inconvenients que a la llarga són esmenables.

Tota cerca es pot fer en l'idioma escollit (castellà, anglès, francès, xinès o rus), només s'ha d'escollir l'idioma (desplegable d'idiomes vinculat a la «caixa de cerca»: «en qualsevol idioma») o canviar-lo (desplegable d'idiomes).

Conclusió

Aportar recursos excel·lents als traductors suposa aplicar una bona metodologia de treball, mobilitzar quantitats ingents d'informació i implicar un bon nombre de col·laboradors. A més, si partim de la base que aquest tipus de treball no aspira a la completesa, si assumim que només són gotetes en l'oceà terminològic, potser podem anar-les ajuntant fins a convertir-les en bombolles d'oxigen.

FERNANDO CONTRERAS BLANCO
Universitat Europea. Campus
Villaviciosa de Odón
Traducció del castellà de TERMINÀLIA